

MEMO: OSKA ISIKUTEENUSTE UURINGU SEIREKÜSITLUSE JÄRGNE EKSPERDIKOGU

Aeg ja koht: 17. mai 2023, kell 14.00 – 16.00, Zoom

Juhatas: Ingrid Lepik, Kutsekoda

Memo koostas: Liina Ruusa, Kutsekoda

Osa võtsid: Önne Ennusaar, Pärnumaa Kutsehariduskeskus; Olga Gurjanova, Terviseamet; Pille Heinla, Eesti Töötukassa; Gerlin Lõhmus, Sotsiaalministeerium; Marella Kakkum, Kuressaare Ametikool; Alan Aron, Massaažiekspert; Annaliisa Toom, Haridus- ja Teadusministeerium; Marelle Möll, Haridus- ja Teadusministeerium;

Kutsekojast: Mare Uiboupin, Ingrid Lepik, Liina Ruusa, Siret Trull.

ARUTELU TEEMAD:

1. Isikuteenuste ebaühtlane kvaliteet.
2. Isikuteenuste koolituste ebaühtlane kvaliteet, sh koolitajate kompetentsus.
3. Hügieeninõuete järgimine.

ARUTELU KÜSIMUSED:

1. Kuhu on jõutud ettepanekute täitmisega?
2. Millised arengud on toimunud veel peale seireküsitlust?
3. Kas tagasisides kirjeldatud tegevused toetavad kitsaskoha leevendamist/kõrvaldamist?
4. Kas on tekkinud tõrkeid ettepanekute realiseerimisel? Kui jah, siis millised võiksid olla lahendused?

KITSASKOHT 1: Isikuteenuste kvaliteet on ebaühtlane, osa isikuteenindajaid pakub teenust erialase väljaõppeta, kuid teenuseosutaja oskamatu tegevusega võib kaasneda oht inimese tervisele.

1.1 TAUSTAINFO:

Teenuse pakujate teadlikkus isikuteenuste osutamisel seadmete kasutamise suhtes on puudulik. Seadmete abil tehtavad protseduurid on iluteeninduses populaarsed, kuid piir ilusalongis või tervishoiuasutuses kasutamiseks ette nähtud seadmete kohta on teenuse pakujale ebaselge. Teenuse pakujad ei tunne valdkonna õigusakte ja enda kohustusi või on õigusaktide mõistmine keeruline (nt milliseid teenuseid võib iluteenindaja pakkuda, milline ettevalmistus peab teatud protseduuride

sooritamiseks olema jms). Iluteenuste valik on täienenud uute protseduuridega, mille osutamiseks vajalikke kompetentse ei ole kirjeldatud, näiteks ripsme- ja kulmutehnikute ning püsimeigiteenused. Vastavatel koolitustel osalejatel puudub sageli varasem kokkupuude erialaga ja baasteadmised. Vajalikud kompetentsid võiks olla kirjeldatud näiteks kutsestandardis, mis muuhulgas annaks võimaluse ühtlustada koolituste sisu. Teadlikkust võib aidata tõsta ja info leidmist lihtsustada erialaliitude kodulehele lisatud viited Terviseameti kodulehele või näited seadmetest, mille kasutamisel on nõutud registreering tervishoiutöötajate riiklikus registris. Kuna valdkonnas töötab ebapiisava erialase ettevalmistusega teenusepakkujaid, siis tuntakse puudust ühtsetest tööjuhised ja eetikanõuetest. Nimetatud dokumendid võiksid sisaldada muuhulgas töötaja õigusi ja kohustusi, kuidas käsitleda kliendi nõudmisi.

ETTEPANEKUD:

- 1) Erialaliidud koostöös Terviseametiga tõhustavad tegevusi, mis tõstavad isikuteenuse osutajate teadlikkust meditsiiniseadmete kasutamise nõuete suhtes.**
- 2) Erialaliidud kirjeldavad levinumate, seni kirjeldamata iluprotseduuride (nt ripsme-, kulmu-, juuksetehniku teenused, püsimeigi tegemine) osutamiseks vajalikud kompetentsid näiteks mõnes praeguses kutsestandardis valitava kompetentsi või spetsialiseerumisena või esitavad valdkonnas kokku lepitud kompetentsusnõuded erialaliidu kodulehel.**
- 3) Erialaliidud töötavad välja valdkonna töötajate eetikanõuded ja vajaduse korral tööjuhised, et oleks tagatud kvaliteetne teenus.**

VASTAJATE TAGASISIDE:

- Terviseamet tegi teavituskampaania. Kampaania eesmärgid olid tarbija nõustamine teenuse pakkuja teadliku valiku osas ning iluteenindaja kutsekvalifikatsiooni omandamise motiveerimine. Lisaks korraldas amet 2022. aasta jooksul infopäevi iluteenindajatele, mille raames räägiti kehtivatest nõuetest (sh hügieeninõuetest, kosmeetikatoodete regulatsioonidest, meditsiiniseadmetele ja biotsiididele kehtivatest nõuetest). Projekti Garage48 raames tutvustati UA põgenikele iluteenuste sektorit reguleerivaid nõudeid.
- Juuksurite Ühendus on koos Terviseameti ja Sotsiaalministeeriumiga välja töötamas nõudeid koolitajatele. Loodetakse, et seaduse eelnõus kehtestatakse kutsetunnistuse nõue iluteenindajatele. Enne neid tegevusi ei ole eetikanõuetel jõudu. Juuksurid ei puutu kokku meditsiiniliste seadmetega, küll aga on vaja rääkida erinevate ainetega seotud dokumentide vormistamisest.
- Väljatöötamisel on eetikanõuded spaateenindajale.

1.2 TAUSTAINFO: Tarbijaid ei teavitata teenusega kaasneva võivatest riskidest piisavalt.

Tarbijateadlikkuse suurendamine aitaks ennetada võimalikke terviseriske, sest teadlik tarbija teeb valiku, teadvustades teenuseosutaja kvalifikatsiooni ja kogemuste tähtsust. Terviseriske teadvustades muudab

ka teenusepakkuja suhtumist, käitub teadlikumalt ning seeläbi väheneb terviseriskide oht. Erialaseid oskusi ja teadmisi tuleks rohkem väärtustada nii valdkonnas kui ka aidata tarbijal leida paremini infot kvaliteetse teenuse pakkujate kohta. Näiteks võiks tunnustatud teenusepakkujatest olla avalikud nimekirjad, millele saab ka avalik sektor tarbijaid suunata nii kodulehe kaudu kui ka elanike nõustamise käigus. Teadlikkust võib aidata tõsta ja info leidmist lihtsustada erialaliitude kodulehele lisatud viited Terviseameti kodulehele või näited seadmetest, mille kasutamisel on nõutud registreering tervishoiutöötajate riiklikus registris. Isikuteenuse pakkujalt kompetentsuse tõendamist ei nõuta ja selleks puudub seaduslik alus. Teenuse kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks nähakse ühe võimaliku lahendusena valdkonna tõhusamat reguleerimist, näiteks kehtestada asjaomase valdkonna eriseaduses teenuse osutajatele kvalifikatsiooninõue. Kvalifikatsiooni võiks tõendada näiteks kehtiv kutsetunnistus, tasemeõppe või koolituse läbimist tõendav dokument vm kvalifikatsiooni tõendav tingimus. Sellisel juhul oleks tagatud teenuse osutaja erialane väljaõpe, mis parandaks ja ühtlustaks teenuste kvaliteeti ning annaks tarbijale suurema kindlustunde. Turu korrastamiseks ja kaudselt ka teenuse kvaliteedi tõstmiseks võiks ekspertide hinnangul abi olla sellest, kui majandustegevuse registris nimetada isikuteenuse osutamine teavitamiskohustusega tegevuseks.

ETTEPANEKUD:

- 1) Erialaliidud, Terviseamet ja Sotsiaalministeerium tõhustavad nii tarbija kui ka teenuseosutaja teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevusi isikuteenuste tarbimisel kaasnevatest võimalikest terviseriskidest.**
- 2) Erialaliidud toetavad oma tegevuses kvalifitseeritud töötajate suuremat väärtustamist, et motiveerida erialaste oskuste ja teadmiste omandamist, nt esitavad erialaliidu kodulehel tunnustatud teenusepakkujate nimekirja.**
- 3) Sotsiaalministeerium koostöös valdkonna erialaliitude, Terviseameti ja tööandjatega jätkavad valdkonda reguleerivate õigusaktide ajakohastamist, kehtestamaks teatud isikuteenuste puhul kvalifikatsiooni nõue, et teenuse vahetel osutajal oleks tõendatud teadmised ja oskused teenuse ohutuks osutamiseks. Kvalifikatsiooninõude määratlemisel lepivad osapooled kokku, milliste isikuteenuste puhul on vaja kvalifikatsiooni tõendada.**
- 4) Sotsiaalministeerium jätkab tegevustega, mis on vajalikud selleks, et isikuteenuste osutamine oleks majandustegevuse registris teavitamiskohustusega tegevus. Osapooltel tuleb eelnevalt kokku leppida, milliste isikuteenuste puhul on teavitamiskohustus vajalik.**

VASTAJATE TAGASISIDE:

- Terviseameti poolt korraldatud kohtumistel on arutatud iluteenuste valdkonna koolituste teemat ja miinimumnõudeid koolitajatele. Arutelud on pooleli, kuid kokkuleppele on jõutud kutsekvalifikatsiooni nõuetes (erialane ja koolitaja/õpetaja), töökogemuse nõue ja koolituste läbimise kohustus.
- Terviseameti veebilehel on avaldatud artiklid iluteenustega kaasnevatest terviseriskidest ning samu teemasid on kajastatud erinevate meediakanalite kaudu.
- Vaatamata teavitustööle ei tunta tarbijakaitseseadust - näiteks ei teavitata teenuse hinnast enne teenuse osutamist ning ei teata reegleid, kuidas teavitada, ei nähta motivatsiooni seda järgida. Planeeritakse luua pakett dokumentidest, mida on vaja iluteenindajal/juuksuril omada.

- Tunnustatud teenusepakujate nimekirja pole kõik valdkonna liidud loonud, sest ei nähta selle kasulikkust.
- Spaaliit tõhustab nii tarbija kui ka teenuseosutaja teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevusi isikuteenuste tarbimisel kaasnevatest võimalikest terviseriskidest. Oma tegevuses toetatakse kvalifitseeritud töötajate suuremat väärtustamist, et motiveerida erialaste oskuste ja teadmiste omandamist, nt esitatakse erialaliidu kodulehel tunnustatud teenusepakujate nimekiri.
- Õigusaktides kvalifikatsiooninõude kehtestamiseks on toimunud arutelud ning koostöö Terviseametiga. Õigusruumi ajakohastamine viibib, sest rahvatervishoiu seaduse eelnõu (seadus millesse muudatus oleks vaja sisse viia) menetlus on Riigikogus takerdunud.

Kitsaskoha olukord on hinnanguliselt muutusteta. Samas on toimunud samm paremuse poole, sest teadlikkus on kasvanud.

Seireseminari tagasiside:

- Plaanitakse kampaaniatega jätkata. Järgmised kampaaniad on paremini planeeritud ja ka rahaline toetus on olemas. 2023. a teavituskampaaniatesse on kaasatud valdkonna liidud ja ka arstide liidud toetavad nimetatud teemade levitamist. Kampaaniad põhinevad eelmise aasta järelevalve tulemustel.
 - ✓ Esimeses kvartalis käsitleti teemana tuimestite kasutamist ilusalongides.
 - ✓ Järgmine teema on üldine hügieen ja terviseohutus iluvaldkonnas.
 - ✓ Plaanis on ka solaariumiteema käsitlemine.
 - ✓ Koostöö toimus Hambaarstide Liiduga hammaste kaunistamise teema osas.
- Rahvatervise seaduse uuendamine on olnud väga pikale veninud protsess. Eeltöö on tehtud seaduse uuendamiseks. Seni on puudunud poliitiline toetus seadusele. Eesmärk on uue valitsusega seaduse muutmiseks edasi liikuda ning plaanikohaselt viiakse seadus novembris valitsusse arutlusele. Seadusesse ei lubata uusi muudatusi teha. Järgmistes etappides saab edasi liikuda juba vastuvõetud versiooni alusel. Määrus on praegu kavandi faasis ja saab veel nõudeid korrigeerida ja sisse viia.
- Järgmises versioonis kavandatakse seadusesse lisada koolituste miinimumnõuded ehk soovitakse koolitajatelt nõuda tegevuslube. Terviseamet on välja töötanud nende nõuete kavandi.

Kokkuvõte:

- Terviseamet plaanib jätkata teavituskampaaniatega.
- Seaduse eelnõu käsitleb kvalifikatsiooninõudeid, mis hõlmavad tõendatud teadmisi ja oskusi.
- Koolituste miinimumnõuded on välja töötatud, aga need lisatakse seadusesse järgmises etapis.

KITSASKOHT 2: Isikuteenuste valdkonna koolitused on ebäühtlase kvaliteediga ja osaliselt ebapiisava mahuga ning koolituste sisule ja koolitaja kompetentsusele puuduvad nõuded.

2.1 TAUSTAINFO: Isikuteenuste valdkonna kitsaskohaks on pakutavate koolituste ebaühtlane kvaliteet ning vajalike teadmiste ja oskuste omandamiseks ebapiisav maht. Koolitusasutuste ja koolituste kvaliteedi üle puudub järelevalve. Suurel hulgal pakutakse lühikoolitusi, mille lõpetajad suunduvad kohe teenust pakkuma, kuigi saadud ettevalmistus ei pruugi olla piisav inimese tervisele ohutu teenuse pakkumiseks. Tagatud ei ole ka koolitaja erialane kompetentsus ning koolitajalt ei nõuta kvalifikatsiooni. Pakutakse koolitusi, mis ei ole piisavad kutsealal tööle asumiseks või peaksid olema iluteenusena keelatud (nt mesoteraapia jm injektsioonipõhised protseduurid, tätoveeringute lasereemaldamine). Kasvanud on suundumus õppida isikuteenuste protseduure veebikoolitustel, kuid mõnepäevase või veebikoolitusega ei ole võimalik omandada protseduuride tegemiseks vajalikke teadmisi ega ka piisavalt praktilisi oskusi. Ekspertide hinnangul tuleks täiendada õigusakte, et oleks tagatud koolitaja kompetentsus, sh seos koolitatava erialaga ja koolituse sisuline kvaliteet. Koolituste kvaliteeti aitaks tõsta ka kutsestandardites esitatud nõuetest lähtumine.

ETTEPANEKUD:

- 1) Erialaliidud lepivad koostöös spetsialistidega kokku isikuteenuste pakkumiseks vajalikud kompetentsid ja nende omandamiseks baaskoolituse mahu ning teavitavad sellest täienduskoolituste pakkujaid.**
- 2) Haridus- ja teadusministeerium algatab täiskasvanute koolituse seaduse muutmise, et oleks tagatud koolitaja kompetentsuse nõue.**
- 3) Haridus- ja teadusministeerium töötab välja ja rakendab valdkonna täienduskoolituste kvaliteedihindamise, et paremini tagada koolitaja kompetentsus, koolituste kvaliteet ja tulemuslikkus.**
- 4) Sotsiaalministeerium algatab isikuteenuste koolitusasutustele koolituse tegevusloa nõude kehtestamise valdkonna õigusaktides. Enne tuleks kokku leppida, milliste isikuteenuste koolituste puhul on tegevusloa kohustus vajalik.**
- 5) Täienduskoolituste tellijad (Haridus- ja teadusministeerium, Töötukassa) pööravad isikuteenuste koolituspartnerite valikul rohkem tähelepanu koolitaja kompetentsusele ja konsulteerivad vajaduse korral Terviseametiga enne koolituse valikut, kas õpetatav protseduur ja selle tegemisel kasutatav seade on lubatud isikuteenuse pakkumiseks.**

VASTAJATE TAGASISIDE:

- Nimetatud teemad on olnud arutluse all Terviseameti poolt algatatud koosolekul "Iluteenuste valdkonna koolitused ja miinimumnõuded koolitajatele". Arutlused on hetkel pooleli. Kokkulepitud on kvalifikatsiooninõuded koolitajatele (erialased + koolitaja/kutseõpetaja kvalifikatsioon) + töötamine erialal ja vajalikud koolitused.
- HTM on algatanud täiskasvanute koolituse seaduse muutmise eelnõu täiskasvanute koolitaja kompetentside täpsustamiseks ning täienduskoolituse kvaliteedi hindamise võimaluse loomist kõigile täienduskoolitusasutustele, muuhulgas isikuteenuste valdkonna koolitusasutustele. Seaduse eelnõu muudatus näeb ette, et täiskasvanute koolitajal on olemas koolitatavas valdkonnas

erialased ja täiskasvanute koolitamise kompetentsid, mille olemasolu hindab täienduskoolitusasutus. TäKSi eelnõu on läbinud EISi kooskõlastusringi. Edasine ajakava sõltub uue valitsuse prioriteetidest.

- Sotsiaalministeerium koos Terviseametiga (kaasatud ka HTM) töötab välja iluvaldkonna koolitustele miinimumnõuded rahvatervishoiu seadusesse.
- Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur koostas HTMi soovil juhendi täienduskoolituse hanke kvaliteedikriteeriumide sõnastamiseks ja hindamiseks¹, mis on mõeldud kõigile koolituste tellijatele. Juhendiga toetatakse koolituste tellijate oskusi kvaliteetse ja asjakohase koolituse hankimisel, et õppijad saaksid parima võimalikust haridusest. Juhendis on eraldi tähelepanu pööratud koolitajate pädevusele. Edaspidiselt juhendit tutvustatakse ja populariseeritakse, et interaktiivne materjal jõuaks võimalikult paljude koolituste tellijateni.
- HTMi strateegiline partner ETKA Andras on välja töötanud juhiseid², kuidas hinnata täiskasvanute koolitajate andragoogilisi kompetentse. Koolitaja amet sisaldab oskusi ja teadmisi erialast ning koolitamisest (kuidas toetada täiskasvanute õppimist). 2020. aastal hindas Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur 12 juuksuri ja iluteeninduse valdkonna täienduskoolitusasutuse kvaliteeti. Hindamiste põhjal koostas agentuur valdkondliku kokkuvõtte, mis viitas puudustele pakutava õppe kvaliteedis.
- OSKA isikuteenuste valdkonna tööjõuvajaduse uuringu andmetel on juuksurite, kosmeetikute, spaateenindajate, küünetehnikute ja muude iluteenindajate (edaspidi iluteenindus) erialadel tasemeõppes lõpetajaid üle tööturuvajaduse ja selle valdkonna koolituste kvaliteet puudulik. Samuti on Töötukassa klientide hulgas piisavalt iluteeninduse valdkonna hariduse ja töökogemusega kliente, et tööandjatele vajalike oskustega tööjõudu vahendada. Selle tulemusel otsustas Eesti Töötukassa alates 15.03.2021 mitte toetada iluvaldkonna täienduskoolituste rahastamist. Töötukassa rahastab iluteeninduse valdkonna kutseõpet, mis annab põhjaliku väljaõppe ohutu teenuse osutamiseks ja kutseeksami sooritamiseks.

Lisaks tehti uuringus järgnev **SOOVITUS**:

Pakutavate isikuteenuse koolituste nimetused ei vasta sageli koolituse tegelikule sisule ning võivad tekitada õppijates valesid ootusi. Koolituse nimetus peaks olema informatiivne ja vastama koolituse

tegelikele õpiväljunditele. Koolituse tellijatel ja õppijatel tuleb valida koolitust hoolega ning tutvuda eelnevalt tausta, õppekava ja õppetingimustega.

Seireküsitluse tagasisides antud kommentaaride kohaselt ollakse soovitusega nõus.

¹ https://haka.ee/wp-content/uploads/00_Hangete-juhend_kujundatud-1.pdf

² https://andras.ee/sites/default/files/2022_koolitaja_juhendmaterjal._koolitaja_kompass.pdf

Kitsaskoha olukord on hinnanguliselt muutusteta, sest mitmete ettepanekute rakendamine sõltub õigusaktide jõustumisest ja mõju ilmneb pikemas ajaperspektiivis.

Seireseminari tagasiside:

- Töötukassa pakub iluteeninduse valdkonnas tööpraktikat ainult klientidele, kes on läbinud vastava eriala kutseõppe või omavad kutsetunnistust, kuid neil puudub töövilumus (näiteks on pikalt lastega kodus olnud). Tööpraktikat juhendavad spetsialistid, kellel on vastav kutseharidus või kutsetunnistus. Tööpraktika võimaldab reaalse töökogemuse omandamist ja oskuste arendamist. Tööpraktika mahud on väikesed, umbes 40 inimest on alates 2022 aasta algusest läbinud praktika, peamiselt juuksuritöö valdkonnas.
- Iluteenuste koolituste sisu vastavus nõuetele peaks kindlasti hindama. Erialaliidud on pakkunud, et koolitaja esitab koolitusloa taotlemisel kutse andja või liidu poolt heaks kiidetud õppekava. Hindamistööd võiks teha keegi erialaliidust, kes on väga põhjalikult kursis vastava erialaga.
- Nende iluteenuste jaoks, kus kutsestandardeid veel ei ole (püsimeik, ripsme- ning kulmutehniku teenused), on plaanis need koostada. Valdkonnas on arutatud kutsestandardite loomist, kuid taotlust kutsestandardi koostamiseks veel Kutsekojale esitatud ei ole.
- Täiskasvanute koolituse seaduse (TäKS) muutmisel on esinenud viivitusi. Praegu käivad läbirääkimised seaduse täpsustamiseks. Eesmärk on selgitada välja koolitaja mõiste ja seada raamid TäKSi kaudu. Kvaliteedihindamine on oluline osa TäKSst, kuigi see võib algselt olla vabatahtlik, soovitakse säilitada seaduses kvaliteedi hindamine õppekavarühmade kaupa. Optimistliku prognoosi järgi on seaduse eeldatav kehtima hakkamise kuupäev 1. juuli 2024.
- Suure baasoskuste mahuga täiendkoolitused teatud erialadel võiksid lõppeda kutseeksamiga. Praegu ei eeldata täiendkoolitustel enamasti kutseeksamit, kuna eksamid on tasulised ja suurendavad koolituse kulusid. Kutseeksami nõudmine täiendkoolituse lõpus võib aidata tagada ühtlustatud taset ja nõudeid erialal tehtavale tööle. See lähenemine võib aidata tagada kõrgema kvaliteediga tööjõu ja ühtlustada erialaseid oskusi. Kvaliteedi paranemine tuleneb koolitaja suuremast vastutustundest ja püüdest valmistada õpilasi ette eksamiks ning tagada nende oskuste ja teadmiste nõuetekohane tase.

Kokkuvõte:

- Töötukassa pakub iluteeninduse valdkonnas tööpraktikat klientidele, kes on läbinud vastava eriala kutseõppe või omavad kutsetunnistust, kuid vajavad töövilumuse arendamist.
- Iluteenuste koolituste sisu vastavus nõuetele peaks olema hinnatud erialaliidu poolt, kes on valdkonnaga põhjalikult kursis.
- Kutsestandardid on kavas koostada nendele kutsetele, mille osas praegu kompetentsusnõudeid (ripsme- ja kulmutehnik, püsimeigiteenus) kokku lepitud ei ole.
- Täiskasvanute koolituste seaduse muutmisel on esinenud takistusi, kuid eeldatav seaduse kehtima hakkamise kuupäev on 1. juuli 2024.

Soovitus:

- Suurte baasoskuste mahuga täiendkoolitused teatud erialadel võiksid lõppeda kutseeksamiga, et tagada ühtlustatud tase ja nõuete täitmine erialal tehtavale tööle. Kutseeksami nõudmine täiendkoolituse lõpus motiveerib koolitajat ja õpilasi ning tagab kvaliteetse tööjõu ja ühtlustatud erialased oskused. Seda soovitusi võiksid järgida ka täienduskoolituste tellijad, näiteks HTM ja

Töötukassa.

KITSASKOHT 3: Isikuteenuste pakkumisel tuleb hügieeninõuete täitmisele senisest rohkem tähelepanu pöörata.

3.1 TAUSTAINFO: Isikuteenuste pakkujad peavad järgima hügieeninõudeid, et vältida infektsioonide levikut. Isikuteenuste osutajatelt nõutavad hügieeninõuded on kindlaks määratud õigusaktidega. Ekspertide hinnangul peaksid kõik isikuteenuste pakkujad läbima hügieenikoolituse, sh biotsiidide kasutamise koolituse, ning hügieeniteadmisi soovitatavalt teatud aja möödudes värskendama. Ka tasemeõppes peaks sellele teemale rohkem tähelepanu pöörama. Vaja on tõsta ka tarbija teadlikkust, mis sunnib teenuse osutajat järgima esitatavaid hügieeninõudeid ning vajaduse korral läbima koolituse.

ETTEPANEKUD:

- 1. Täienduskoolituste pakkujad pakuvad isikuteenuste valdkonna töötajatele paindlikke hügieeni-, biotsiidide jt kemikaalide kasutamise täienduskoolitusi.**
- 2. Terviseamet koostöös erialaliitudega tõhustab nii tarbija kui ka teenusepakkuja teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevusi desinfitseerivate ainete ja biotsiidide ohutu ja teadliku kasutamise kohta, et mõistetak võimalikke riske, mis võivad kaasneda nii teenusepakkuja kui ka tarbija tervisele, varale või keskkonnale.**

VASTAJATE TAGASISIDE:

- Terviseamet on koolides läbi viinud hügieenikoolitusi, millest oli võimalik osa võtta lisaks õpilastele ka maakondlikel iluteenindajatel.
- Koolituste turul korraldatakse hulgaliselt hügieenikoolitusi nii iluvaldkonna kui toiduvaldkonna töötajatele.
- Hügieeninõuete järgimine on võetud fookusesse Terviseameti iluteenindajate infopäevadel.
- Tasemeõppe õppekavad sisaldavad hügieeninõuete järgimist, töövahendite puhastamist ja desinfitseerimist. Töökoha puhtust ja korrashoidu õpetatakse erialade erinevates põhimoodulites.
- Hügieenikoolitusi pakutakse, kuid sageli napib motivatsiooni osaleda.
- Koolil on välja on töötatud 10-tunnine täienduskoolitus "Haigusõpetus iluteenindajatele", mille eesmärgid on:
 - Õppija teab olulisemaid viirus- ja nakkushaigusi, naha- ja silmahaigusi, millega peab iluteenindaja oma töös arvestama, kaitstes nii ennast kui ka oma klienti.
 - Õppija tunneb ravimeid, mille tarvitamine võib kindlate teenuste osutamisel olla kliendile ohtlik.
 - Õppija oskab märgata teenuse pakkumisel ilmnevaid ohumärke ja oskab vajadusel anda esmaabi.
- Kutseõppe õppekavva on lisatud teemad: desinfitseerimine ja hügieeninõuded, mida õpetatakse teoreetilistes tundides. Praktilistes tundides järgitakse hügieeninõuete järgimist. Kemikaalide kasutamist käsitletakse juuste värvimise ja juuste püsilokkimise moodulis. Õppijatele õpetatakse

jäätmekäitlust, kuid nähakse parendamise võimalusi selles valdkonnas (liigiti jäätmete kogumine ja utiliseerimine).

- Spaateenindaja õppekavasse lisati juurde lisaks nahahaiguste, hügieeni ja tööohutuse tundidele ka 28 auditoorse tunni ulatuses salongikoristuse õppeaine. Soov selleks on tulnud tööandjate tagasisidest õppijate praktikale.
- On korraldanud täiendkoolituse raames 40 tunnise hügieenikoolitus iluteenindajatele, mis sisaldas lisaks hügieeni ja tööohutuse teemadele ka ohuolukordade märkamist ja esmaabi andmist. Sarnane koolitus lisatakse ka uue perioodi koolitusplaani.
- Koolis on käinud õpilaste ja kohalike iluteenindajate ühisel seminaril (2020) kohtumas nii kohaliku Terviseameti töötaja kui ka Chemi Pharmi esindaja.
- Koolid on valmis pakkuma täienduskoolitusi ja valmis ka osalema või pakkuma õppekava.

Vastajate tagasisides tehtud soovitused:

- Antud kompetents (hügieeninõuete täitmine) peaks olema tõendatav kutsetunnistuse saamisel või taastõendamisel.
- Valdkonna täienduskoolitusi pakutakse kutseoskustega töötajatele ja erialakompetentse ei oleks võimalik omandada lühikursustena. Koolitusi saavad pakkuda ainult koolitusloa või akrediteeringu läbinud asutused.
- Täienduskoolituse üheks läbivaks teemaks peaks olema terviseriskide maandamine (mitte baasteadmised hügieenist ega kemikaalidest). Kui koolitaja täienduskoolitusel näeb, et koolitataval ei ole omandatud nõutud kompetentsid, siis talle ei väljastata tunnistust (väljundid/kompetentsid on ju omandamata).

Lisaks tehti uuringus järgnev **SOOVITUS:**

Isikuteenuste pakkujad peaksid teadmiste värskendamiseks läbima teatud aja möödudes hügieenikoolitusi.

Seireküsitluse tagasisides antud kommentaaride kohaselt ollakse uuringu soovituslega nõus. Takistusena toodi välja, et koolides küll pööratakse sellele tähelepanu, aga töötavad iluteenindajad ei ole sageli huvitatud oma teadmiste värskendamisest.

Kitsaskoha olukord on hinnanguliselt leevenenud. Hügieenikoolitusi pakutakse, hügieen on kohustuslik osa õppekavast, lisaks peab uus põlvkond hügieeninõuete järgimist oluliseks, kuid hügieenteemadele tuleb üha rohkem tähelepanu pöörata.

Seireseminari tagasiside:

- Terviseamet kontrollib hügieeninõuete järgimist, kuigi ressursi puudumise tõttu ei jõuta kõiki teenusepakkujaid kontrollida. Järelevalve ressursid suunatakse eelkõige teenustele, kus on suurem terviserisk. Amet on taastanud ja suurendanud järelevalve mahtu ning plaanib kontrollide arvu suurendada.
- Covid on pannud inimesi rohkem tähelepanu pöörama hügieeningimuste täitmisele.
- On oluline motiveerida iluteenindajaid osalema koolitustel ja täiendama oma hügieenialaseid teadmisi. Kui Terviseameti inspektorid märkavad olukordi, kus teenindajate teadmised on vajaka, siis soovitatakse neil osaleda koolitustel. Mõned iluteenindajad võtavad soovitusi tõsiselt ja esitavad hiljem tõendi oma täienduskoolituse läbimise kohta. Motiveerimise osas annab valdkond oma panuse, kuid samas peaksid ka kliendid olema teadlikud ja pöörama tähelepanu teenindajate hügieeninõuete järgimisele. Teadlikkuse tõstmine klientide seas võib olla heaks viisiks kitsaskohta leevendada.

Kokkuvõte:

- Terviseamet kontrollib igal aastal hügieeninõuete järgimist. Järelevalve ressursid suunatakse eelkõige suurema terviseriskiga teenustele.
- Iluteenindajate motiveerimine koolitustel osalemiseks on oluline.
- Teadlikkuse tõstmine klientide seas on edasise arengu jaoks samuti väga oluline.